

Forvaltning av samiske interesser i nord

V/ Politisk rådgiver, Sandra Márjá West.
Honningsvåg 18.09.24

Sametingets rolle

-vedr. marine næringer

Politikkutvikling

Sametinget er et folkevalgt organ

- Medvirkning og samarbeid med samiske organisasjoner, næringsaktører og samfunn er viktig.
- Vedtar årlig Sametingets Fiskerisak – avgjør retning for fiskeripolitikk
- Samarbeid og konsultasjoner med myndighetene, herunder NFD og Fiskeridirektoratet

Arealforvaltning

- Uttaler seg og kan fremme innsigelse etter plan og bygningsloven – som til kystsonerplaner

Tilskuddsforvaltning

- Bidrar med betydelige midler til fiskefartøy for nytablerere
- Eks. i 2022: 8,5 mill tildelt. Maks 300 000,- per fartøy.

Samisk område – ulike begreper

Tradisjonelt samisk område

- Fra Finnmark til reinbeitedistrikt i sør, som grenser mot Møre og Romsdal, og Hedmark

SNT – virkeområde for tilskudd for næringsutvikling

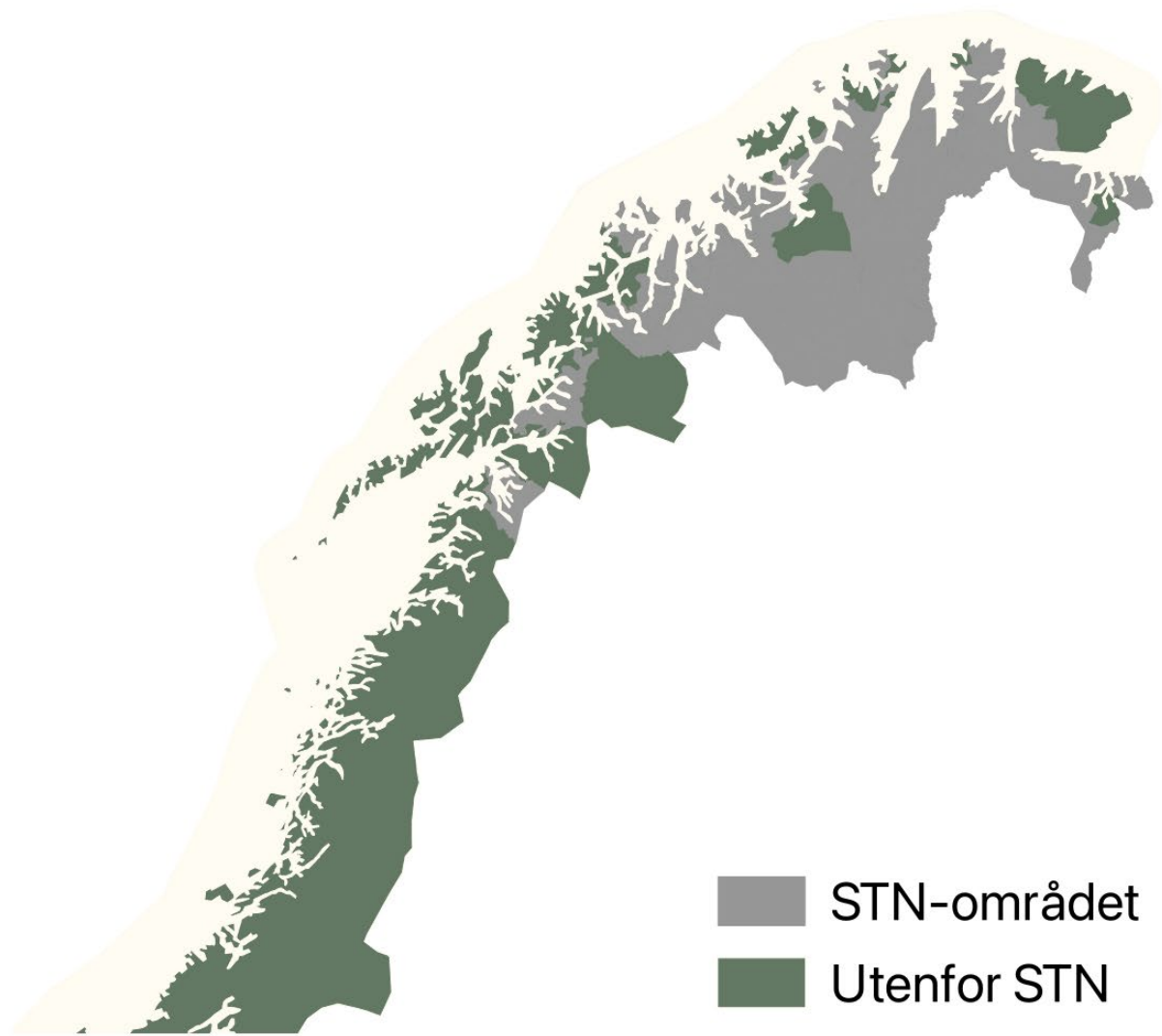
Kystfiskeordningens – område

- Er utvalgte områder i nordre Nordland, Troms og Finnmark, men ikke helt sammenfallende

Fjordfiskeremndas område –

- Finnmark, Troms og Nordland

Målsetninger

Beaiveálgu - sametingsrådets tiltredelseserklæring (2021-2025):

- Styrke primærnæringene – for å styrke naturgrunnlaget for samisk språk og kultur, og opprettholde lokal matproduksjon og bosetting.
- Sikre folkets fiskerettigheter gjennom anerkjennelse i lov og gjennom en bærekraftig forvaltning av fiskeressursene
- Sikre overføring av tradisjonell kunnskap til kommende generasjoner

Sametingets næringsmelding (2022):

- Samiske områder skal ha sterke næringer som utvikler og opprettholder livskraftige samiske samfunn

Sametingsmelding om areal og miljø (2016)

Samiske lokalsamfunn skal ha tilgang til reine kyst- og havområder - som sikrer grunnlaget for et levedyktig fjord- og kystfiske, men også til fiske for matauke og rekreasjon.

- Disse ressursene og arealene skal ikke blir ødelagt, forurenset eller fortrenget av konkurrerende virksomhet.

NIM (2016) Sjøsamenes rett til sjøfiske

(NIM: Norges institusjon for menneskerettigheter)

ILO 169

Konvensjon om sivile og politiske
rettigheter, artikkel 27

*«Sjøsamenes levevei gjennom fiske
er beskyttet av artikkel 27 da dette
utgjør et grunnlag for og er en del
av deres kulturutøvelse.»*

Samisk kulturutøvelse i kystsonen?

- Tradisjonelle fiskeplasser for yrkesfiskere
- Tradisjonelle fiskeplasser for fiske til matauke
- Sjølaksefiskeplasser
- Lakseførende vassdrag, som tradisjonelt er viktig som en del av naturalhusholdningen
- Annen bruk – f.eks. sanking av egg og dun
- Gyte- og beiteområder og lokal tradisjonell kunnskap knyttet til de
- Kulturminner på land

Sametinget og næringslivet /marine næringer

- Sametinget har jevnlig dialog/treffpunkt med fiskeri-organisasjoner, og deltar i reguleringsmøtet.
 - Opptatt av at fordelingen av fiskeriressursene bidrar til å opprettholde /styrke samiske samfunn.
- Har dialog med land-siden gjennom f.eks. mottaks-stasjoner, berørte myndigheter, organisasjoner.
 - Opptatt av å sikre og utvikle en desentralisert mottaksstruktur
- Laksepolitikk –dialog og treffpunkt med næring og organisasjoner:
 - Pådriver for en bærekraftig forvaltning i sjø og elv i samiske områder, der lokal kunnskap vektlegges.
 - Bidra til å sikre overføring av tradisjonell kunnskap som er i fare for å dø ut i områder som er stengt for laksefiske
- Forvaltning av tilskudd – dialog/kontakt med næringen her.
 - Styrke mulighetene for å investere –for arbeidsplasser/verdiskaping

Om konsultasjoner - Sameloven §4

§ 4-6 *Innholdet i og formålet med konsultasjonene*

Gjennomføres i god tro og med formål om å oppnå enighet.

Skal begynne så tidlig at partene har reell mulighet til å oppnå enighet om beslutningen.

Skal ikke avsluttes så lenge partene antar at det er mulig å oppnå enighet om saken.

Hvem?

§ 4-2 Rett til å bli konsultert

I saker nevnt i § 4-1, har Sametinget og andre representanter for berørte samiske interesser rett til å bli konsultert.

§ 4-4 Konsultasjonsplikt for fylkeskommuner og kommuner

Fylkeskommuner og kommuner har plikt til å konsultere representanter for berørte samiske interesser i saker om lokale forskrifter og andre beslutninger eller tiltak som vil kunne påvirke deres interesser direkte.

- Bestemmelsene i kapitlet her gjelder for øvrig så langt de passer.

Hvilke type konsultasjoner

- har Sametinget med myndighetene vedr. marine næringer
- Fiskerireguleringer (årlig)
- Sjølaksefiske, Tanavassdraget
- Kvotemeldingen
- Havbruksmeldingen
- Andre næringsmeldinger/
Stortingsmeldinger
- Lovendringer, forskriftsendringer

Resultat av konsultasjonene ?

Blant oppnådde mål det siste året :

- min. 3000 tonn til kystfiskeordningen årlig (kvotemelding)
- kongekrabbe – ikke økt omsetningskrav (2024)
- Omsetning fra sjølaksefiske i 2023 inngår i kongekrabbekvotegrunnlaget i 2024
- Endringer i fisketider etter rognkjeks- tilpasset lokal kunnskap
- Ikke nødvendigvis alltid behov for konsultasjon, men dialog/møter.
- Ofte gjennomslag for deler av sakene/saksomr./forskrifter osv.
- Kompromisser ofte et resultat
- Viktig med reelle konsultasjoner. Tar tid å oppnå forståelse og enighet

Sametinget og innsigelser etter plan og bygningloven

Sametinget kan fremme innsigelser til kystzoneplaner/arealplaner og reguleringsplaner

Resultat:

- Erfaring: oppnår ofte dialog og enighet, kompromisser/tilpasninger.
- Sjeldnere at slike saker går til mekling eller til departementet.
- Men det skjer i tilfeller en ikke kommer til en løsning og hvor samisk kulturutøvelse ansees som vesentlig fortrenget eller nektet som følge av planforslaget.

§ 3-1 Innenfor rammen av § 1-1 skal planer etter denne lov:

- c) **sikre** naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv

§ 5-4, tredje ledd

Sametinget kan fremme innsigelse mot slike planer i spørsmål som er av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse.

SÁMEDIGGI